

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ НА ДИНАМІКУ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Д.ф.-м.н. В.О. Капустян, М. Г. Чепелєв

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний університет»
Україна, м. Київ

Розглянемо динамічну макроекономічну модель [1, 2]

$$\begin{aligned} \dot{x}(t) &= bx \left(\left(1 - \frac{v}{\sigma} \right) z - \frac{v}{\sigma} y \right) \\ \dot{y}(t) &= x \left(1 - \left(1 - \frac{v}{\sigma} \right) y - \frac{v}{\sigma} z \right) \\ \dot{z}(t) &= a(y - d - x) \\ \varphi(t) &= \frac{2e}{\sigma} \arctg(\sigma) (a_1 - a_2 \operatorname{th}(a_3 - a_4 z)) \\ \psi(t) &= \frac{2f}{\sigma} \arctg(\sigma) (a_1 - a_2 \operatorname{th}(a_3 - a_4 z)) \end{aligned} \quad (1)$$

Перші три рівняння описують зміну в часі капіталу, платоспроможного попиту та норми прибутку. $\varphi(t), \psi(t)$ – величини, що характеризують «тиск» з боку держави та «свободу» підприємців у прийнятті рішень щодо використання отриманого прибутку. σ, σ – точки перемикання функцій впливу $a(\sigma), b(\sigma)$ відповідно, при проході через які відбувається зміна характеру взаємодії змінних (з подавлення на підсилення і навпаки), e, f – величини, що характеризують вид та інтенсивність взаємодії керуючих параметрів системи. σ – параметр, що використовується для нормування. $a_1, a_2, a_3, a_4 = \text{const}$. $a = \frac{\sigma}{\sigma}$, $b = \frac{\sigma}{(1 - \sigma)(1 - \sigma)}$, $d = \frac{\sigma(\sigma - 1)(1 - \sigma)}{\sigma}$. $\frac{K}{H}$ – органічна структура капіталу, $\frac{C_T}{M}$ – виробнича структура капіталу, $\frac{Y}{M}$ – товарна структура капіталу, $\sigma, \sigma, \sigma = \text{const}$. M – грошовий капітал підприємців, K – постійний капітал, H – змінний капітал, C_T – виробничий капітал.

Отже структура капіталу підприємців впливає на значення параметрів

a, b, d , а відтак і на динаміку системи (1). Попередні дослідження поведінки системи (1) проводилися за значень параметрів, запропонованих авторами в роботі [1]. Для оцінки структури капіталу за реальними даними, було проаналізовано фінансову звітність 77 найбільших акціонерних товариств України, кожне з яких має чистий дохід більше 1 млрд. грн. Аналізовані підприємства були розділені на 5 груп, згідно класифікації видів економічної діяльності. Отримана структура капіталу за підприємствами, а також авторська оцінка [1], наводяться в табл. 1.

Таблиця 1. Структура капіталу за галузями

Галузь/ експертна оцінка	Кількість аналізованих підприємств	γ	θ	η
Експертна оцінка[1]	-	1	12	2
Добувна промисловість	11	14.234	1.727	0.099
Переробна промисловість	32	11.313	1.658	0.058
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	11	11.322	4.032	0.002
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	13	12.158	2.178	0.555
Діяльність транспорту та зв'язку	10	6.766	8.514	0.059
<i>Середньозважена за всіма підприємствами</i>	<i>77</i>	<i>9.718</i>	<i>2.487</i>	<i>0.094</i>

Отримавши оцінку структури капіталу за галузями, будуються карти динамічних режимів системи (1), в залежності від значень точок перемикання та параметрів e , f . Проводиться аналіз отриманих економічних режимів.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Магницкий Николай Александрович. Новые методы хаотической динамики / Н. А. Магницкий, С. В. Сидоров. – М. : Едиториал УРСС, 2004. – 320 с.- ISBN – 5-354-00655-4.
2. Капустян В. Дослідження моделі ринкової економіки, що самостійно розвивається, за умови дифузії керуючих параметрів і стабілізація поведінки системи / Володимир Капустян, Максим Чепелєв // Наукові вісті НТУУ «КПІ». – 2009. – № 4. – С. 16-23.